

Uvod

Za ustanove čija je osnovna funkcija smještaj, ishrana i pomoć učenicima za vreme školovanja, upotrebljavani su različiti nazivi: konvikt, alumnat, internat, đачki dom, dom za omladinu, dom učenika i sl. Svakako da razlike nisu samo terminološke prirode, ali uvek su ustanove takvih naziva bile ciljno i funkcionalno povezane pre svega sa sistemom institucionalnog obrazovanja i vaspitanja iz koga su izrastale ili postojale paralelno.

Terminom "internat", izvedenim iz latinske reči "internus" (unutrašnji, izdvojen, poseban), i na istoku i na zapadu imenovane su ustanove za smještaj, ishranu i rad sa učenicima koji se školuju van mesta stalnog boravka, odvojeni od porodice. Osnivači internata su najčešće težili ispunjavanju svih njegovih funkcija, a razlike među njima nastajale su u zavisnosti od dominantne funkcije kako su je osnivači videli: u nekim slučajevima je potenciran smještaj i za to potrebna infrastruktura, u drugim nadzirano učenje i obrazovna uspešnost, u trećim izuzetna mogućnost za profilisani vaspitni uticaj, kontrolisanu izolaciju kao meru obezbeđenja, u nekima je naglašena socijalna komponenta, ili sve to zajedno. U toku milenijumske istorije internata među osnivačima nalazimo državu, plemstvo, verske organizacije, škole, esnafska udruženja i pojedince inspirisane altruizmom ili profitom.

Filozofija obrazovanja ili koncept na kome je zasnivan rad ovih ustanova, bez obzira na svu međusobnu prostornu, vremensku, obrazovnu ili kulturološku dimenziju, uvek je u sebi podrazumevao mogućnost produženog, sistematskog, intenzivnog, konceptualnog delovanja na mladu populaciju u pravcu ispunjenja nekog cilja. U vremenima kada je institucionalno obrazovanje i sa stanovišta mreže i obuhvata populacije bilo tek sporadična pojava, internat je uvek bio pridodat školi jer je samo uz nju za njim postojala potreba. To je svakako diktiralo i ukupnu organizaciju rada. Sve vreme je, međutim, bilo prisutno nastojanje da internat bude produženi um i ruka škole,

odnosno nastojanje da se postigne organsko, svrsishodno jedinstvo cilja, sadržaja, metoda, sredstava i organizacije škole i internata. Nema primera suprotstavljenih koncepcija škole na jednoj, a internata na drugoj strani. Za rad u internatu su samo birani neki drugi putevi, nijansirane ili produbljene metode koje treba da podupru koncepciju škole iz drugog ugla. Ako je škola insistirala na usko shvaćenoj obrazovnoj komponenti, onda je tzv. vaspitni rad u internatu ili ukupnost života u toku obrazovanja trebalo da podrži ona uverenja ili vrednosti koje su u saglasju sa obrazovnim ciljem. Nema razlike u cilju škole i internata, razlikuju se samo sredstva koja se upotrebljavaju.

Internati nigde nisu preživljene institucije. Naprotiv, milenijumska istorija ovih ustanova ukazuje da za njima postoji realna, prirodno dobro utemeljena i prepoznatljiva potreba. Svet se menja i postaje globalno selo, ali i u takvom selu postoji nedvosmislena potreba da učenik bude smešten, da mu je dostupna ishrana, bavljenje sportom ili drugim aktivnostima, da se druži sa vršnjacima, da ima takve uslove koji će mu omogućiti lakšu organizaciju vremena potrebnog za učenje i druge aktivnosti, da živi u ugodnom okruženju, da ima i ohrabrenje u rešavanju problema i podršku u nastojanju da ostvari svoje namere.

Zemlje nekadašnjeg istočnog bloka danas su u tranziciji, što podrazumeva i transformaciju školskih sistema i u tom sklopu i infrastrukture kojoj pripadaju domovi učenika.

U tzv. zapadnim zemljama internati imaju dugu tradiciju. Školski sistem u tim zemljama je vrlo raznolik i razdužen te se ista širina spektra obrazovnih ustanova odnosi i na internate. Država se najčešće javlja kao onaj opšti okvir unutar koga funkcioniše sva različitost koncepcija obrazovanja i infrastrukture. U najvećem broju slučajeva reč je o privatnim školama onog stupnja koji je najbliži našem određenju srednjeg obrazovanja. Značajan je broj onih škola koje se ne legitimišu kao srednje škole već kao škole koje pripremaju za univerzitet. Budući da je reč o privatnim školama, treba imati u vidu da su sve one zasnovane dominantno na logici tržišta, da se svaka takva škola mora na tržištu velikih ponuda izboriti za svoje mesto. Sve prestižne škole imaju internate i tu činjenicu ističu kao svoju prednost. Internat im omogućava da budu otvorene prema celini populacije bez obzira na mesto stalnog boravka učenika. Preko internata škola postaje dostupna svakome. Internat, dakle, nikome nije organizaciona teškoća, nije ustanova koja zbrinjava socijalne slučajeve, nije zasnovana na samilosti i sentimentalnom razumevanju tuđih životnih

teškoća. Naprotiv, internat je značajna prednost koju škole ističu paralelno sa kvalifikacijama ili visokim rejtingom svojih obrazovnih programa. Na tržištu vlada izrazita konkurencija škola odnosno njihovih obrazovnih programa, što se dovoljno vidi već iz činjenice da početkom 2002. godine na internetu imamo preko tri hiljade sajtova sa potpunim podacima i prezentacijom školskog obrazovnog programa date škole i ogroman broj podataka o internatu. Unutar velike razuđenosti obrazovnih programa u svakoj zemlji, vrlo je prisutan rejting date škole sa internatom. Rejting, dakle stepen prestižnosti ili uspešnosti u odnosu na druge škole, zasnovan je na mnoštvu faktora, ali je šest faktora stalno prisutno u njihovim prezentacijama: tradicija škole, uspešnost njihovih učenika pri upisu na univerzitete, sticanje međunarodno priznatih diploma odnosno sertifikata, internat i organizacija rada i cena usluga. Škola i internat žine jedinstvenu prostornu i programsku celinu. Uočljivo je da u takvim okolnostima skoro da nema internata kao samostalnih ustanova. Ukoliko bi to bile samostalne ustanove, kao što ima slučajeva kod nas, onda se već ne bi ni nazivali internatima već pansionima, smeštajem, hotelima za mlade ili domovima učenika kao kod nas ili nekako slično. Internat je uvek uz školu i čini sa njom jedinstvenu prostornu, programsku, organizacionu i tehnološku celinu.

Svaka škola sa internatom je stavljena u poziciju da se svojom uspešnošću mora neprekidno, iz dana u dan i iz godine u godinu, boriti za učenike koji su za datu školu i izvor zarade odnosno opstanka na tržištu vrlo razuđenih ponuda. Izvan osnovne delatnosti, marketing škole sa internatom zauzima vrlo visoko mesto. Privatan kapital koji je uložen u školu sa internatom (kao kapital pojedinaca, interesnih grupa, nekih esnafskih zajednica, verskih organizacija, humanitarnih organizacija, donatora ili banaka, velikih preduzeća, multinacionalnih kompanija itd.) ima svoju logiku uloženog i valorizovanog, odnosno uloženog novca i očekivanog profita. Ugled škole, kao uostalom i svega drugog, teško se stiče i lako gubi, te je pažnja škole sa internatom bitno usmerena prema naglašavanju svoje posebnosti i rejtingu. U okolnostima kada ima više mesta u školama nego potencijalnih korisnika, u zapadnim zemljama imamo bitno drugačiju sliku od one na koju smo mi navikli. Naime, kod nas konkurišu učenici u školu i bore se za mesto u školi, a u drugim zemljama se škole međusobno takmiče za učenika da postane njihov đak. U toj

konkurenciji na slobodnom tržištu, privatne škole sa internatima imaju koristi i naglašavaju nekoliko faktora:

Pre svega, to je jasno definisana filozofija obrazovanja. različitim zemljama se upotrebljavaju i različiti termini (cilj obrazovanja, filozofija obrazovanja, obrazovna strategija, akademski koncept i slično). Internate su, kao i škole, namenski osnivale mnoge i razne organizacije i zajednice (profesionalne, interesne, finansijske, humanitarne, verske itd.) sa težnjom da ukupnost procesa obrazovanja bude prožeta duhom njihove poslovne filozofije, odnosno prema radu ili veri i uopšte njihovo razumevanje vrednosti. To oni vrlo precizno i taksativno navode. U takvim okolnostima roditelj ili učenik u situaciji slobodnog izbora da, unapred znajući svoje nameće, opredeljuje dete u upravo takvu školu sa internatom. Navedimo nekoliko primera iskaza o filozofiji obrazovanja u nekoliko škola sa internatom. Tako se, napr. u iskazu u jednoj školi sa internatom kaže: «Kroz pronalaženje Boga u svim stvarima, ova škola sa internatom kao i mnoge slične škole nastoji da bude hraniteljica života i rado glasnik nade i ljubavi inspirisane misijom Isusovom.»

«Mill Hill je osnovan 1807. godine od grupe nekonformističkih trgovaca i sveštenika. Oni su tada odlučili da smeste školu izvan Londona koji «našu mladost ugrožava i fizički i moralno dok prolazi ulicama velikog, bučnog i pokvarenog grada».

«Ova škola sa internatom ima viziju i cilj da kod svakog učenika izgrađuje karakter na temeljima biblijskih vrednosti, da razvija misao, svest i saznanja učenika u skladu sa rečima Božjim, da propaga životne promene kroz dinamičan odnos sa Isusom Hristom i oblikuje celovitu ličnost kroz uticaj božjih izaslanika».

«Učenici treba da nauče veštine kritičkog razmišljanja unutar granica jasno definisane biblijske istine navedene u doktrinarim izjavama, ciljevima i obrazovnoj filozofiji ove škole sa internatom. Cilj obrazovanja jeste da se raširi biblijski pogled na svet, a ne da se dovede u pitanje».

«Jedini i glavni ključni predmet koji vas uče, a nije me navedenim, a deo je svih njih je: samopouzdanje. Bez obzira da li ćete završiti tako što ćete sami sebi kuvati (ili posluživati ili spremati i zabavljati) u kasnijem životu - njima i nije važno. Ono što im je važno jeste da vi idete kroz život sa svešću da znate da radite sve te stvari ukoliko budete morali. Samopouzdanje nije nešto što radite sada. Ono je nešto što vam može zatrebati u sledećih deset minuta».

“Schule Schloss Salem ima mnogo da ponudi svojim učenicima i postavlja pred njih visoke zahteve. Salem traga za mladim ljudima koji su radoznali, otvorenog uma i željni da idu sopstvenim putem unutar zajednice koja je sastavljena od pojedinaca istih zahteva i ciljeva.

U zavisnosti od toga kojoj je filozofiji ili pogledu na svet, ili kojem je izboru vrednosti roditelj sklon, on će u konkurenciji mnogih škola i njihovih javno deklariranih koncepata birati školu za svoje dete. Isti koncept koji je karakterističan za školu, istovremeno je karakterističan i za internat i sprovodi ga ukupno zaposleno osoblje u školi i internatu, utoliko pre što su mnogi profesori škole istovremeno i vaspitači u internatu. Treba imati u vidu da nema te škole i internata koji nema svoj karakterističan koncept vaspitanja i obrazovanja odnosno edukacije, kako se u pre svega romanskim jezicima jednim terminom objedinjeno imenuje jedinstven proces obrazovanja i vaspitanja. To što je kod nas Program vaspitnog rada u domovima učenika, u kome se takođe definiše cilj, sadržaji, sredstva i metode rada, to je u zapadnoevropskim školama iskaz ili memorandum o namerama opisan kao filozofija, koncept ili cilj.

Osim ovih nekoliko specifičnih i direktnih navedenih iskaza, koje će čitalac naći u tekstu knjige, u najvećem broju slučajeva je koncept ili filozofija škole usmerena prema razvoju individualnosti svakog učenika, prema pojedinačnoj brizi o pojedincu, što se najčešće formuliše kao “self-koncept”, dakle opisan kao razvoj samosvesti i samopouzdanja. Takav pristup se uopšte uklapa u globalni pravac zapadnoevropskog i američkog obrazovanja. Naime, ukoliko od mnoštva globalnih koncepata izdvojimo dva najrasprostranjenija, onda su to esencijalistički i pragmatistički koncept. Esencijalistički koncept (na kome je dominantno zasnovano obrazovanje i kod nas) podrazumeva taksativan opis prirodnih i društvenih pojava kao sumu, esenciju, spoznatih naučnih saznanja koja kao školski program dajemo učeniku sa očekivanjem da ih on usvoji kao znanja, navike ili veštine. To znači da se kod nas cilj obrazovanja formuliše kao sticanje činjenica o svetu i životu primerenih uzrastu i raspoređenih po razredima u logici koncentričnih krugova ili po linearno-spiralnom modelu. U zavisnosti od stepena savladanosti odnosno usvojenosti nekog kvantuma pozitivnih činjenica učenik je više ili manje uspešan iskazano školskim ocenama. Pragmatistički koncept podrazumeva nešto sasvim drugo: njegov primarni cilj nije usvajanje gotovih činjenica ili obrazaca, već je to pre svega razvoj svesti o sebi, svetu i

životu gde dominira poverenje u sebe i svoje mogućnosti da se bude uspešan; za učenika se bira takav sadržaj po obimu i dubini ili takva količina informacija koja će učenika podržati u uverenju da on nešto može i ume; taj obrazovni sadržaj plasira se samo do onog stepena dok ne ugrožava učenikovo samopouzdanje da on to može da nauči i primeni; učenik je upućen na istraživanje i otkrivanje činjenica o svetu i životu. U tom smislu je u ovom konceptu svaki učenik onoliko uspešan koliko on to zaista može, ali je suština ne u količini spoznatih novih činjenica već je suština u podršci izgradnji samopoverenja učenika u svoje sposobnosti. Iz razlike ova dva velika globalna koncepta (pragmatističkog i esencijalističkog) proističu i mnoge zabune ili loše interpretacije velikog znanja naših učenika i slabog znanja učenika iz zapadnih zemalja. Suština zabune je u razumevanju cilja: kod nas je cilj poznavanje i kombinatorika činjenica, a kod njih je cilj samospoznaja deteta da će u životu biti sposobno da nauči činjenice ukoliko mu nekada budu potrebne. Imajući sve to u vidu, pokazuje se da je insistiranje na sticanju poverenja u svoje sposobnosti u zapadnim školskim sistemima onaj izraz koji se u celini uklapa u globalni obrazovni koncept. Ovaj razvoj samopouzdanja, uz naglašavanje posebnosti i poštovanja svakog pojedinca takvog kakav on jeste, ima svoju razvijenu tehnologiju, pre svega upotrebom programa za pojedinca ili malu grupu u odeljenju, visokim nivoom vannastavnih aktivnosti izraženo kao mnogobrojnost sportova ili otvorenih vrata prema interesovanju za primenjenu umetnost.

Drugi važan segment sa kojim škole sa internatima ulaze u konkurenciju na tržištu obrazovnog rada, programa i ideja je razuđen, fleksibilan obrazovni program koji bira učenik iz mnoštva predmeta ili oblasti. Škola nudi niz predmeta, predmetnih područja, disciplina ili veština, a učenik je taj koji bira. Učeniku u tome pomažu timovi za profesionalnu orijentaciju i oni to najčešće nazivaju «planiranjem karijere», dakle od tridesetak školskih predmeta učenik bira desetak jer smatra da će mu upravo taj izbor predmeta biti najpovoljnija opcija za ono što on želi da postane ili radi u svojoj budućoj poslovnoj karijeri. Svaki program je dovoljno fleksibilan, prilagodljiv, dakle promenljiv iz godine u godinu sve dotle dok učenik i tim koji ga prati i pomaže mu, ne dođe do zaključka da je napravljen najbolji izbor. Mnoge škole sa internatom ističu da je njihov obrazovni program takav da nema kategorije ponavljača. Naime, ukoliko je neki školski program čvrsto postavljen, kao što je to slučaj sa našim programima, onda ga je

moгуće učenjem usvojiti ali i ne usvojiti, što dovodi ili do napredovanja učenika ili do ponavljanja razreda. Neke škole sa internatom u drugim zemljama tome pristupaju na drugačiji način. Naime, ukoliko se uviđa da učenik u nekoj oblasti ima ozbiljnih poteškoća, tada se menja program, uvodi neki drugi, savetuje se korekcija u «planiranju karijere» i biraju sadržaji. Dakle, suština nije u «savladavanju» programa već u željenoj uspešnosti učenika u onome u čemu je moguće da on bude uspešan.

Treći važan faktor u konkurentnosti neke škole sa internatom na tržištu je stručni kadar i oprema. U tu svrhu prestižne škole sa internatom zapošljavaju istaknute profesore sa akademskim zvanjima, vaspitače ponekad dovode iz drugih zemalja kao izvorne govornike stranih jezika, obavezujući ih da stanuju u internatu i navodeći da su za potrebe učenika i njihovi privatni telefoni dostupni 24 časa i navodeći sve podatke o njima u smislu «upišite vaše dete u našu školu, a ne neku drugu, jer će mu u našoj školi sa internatom vaspitač biti taj i taj, a on je garancija uspešnosti vašeg deteta; ukoliko vaše dete ne bude uspešno, vaspitač će izgubiti posao, jer vaše dete je uvek uspešno i najbolje je takvo kakvo jeste, a neuspešan može biti samo njegov nastavnik odnosno vaspitač». Ključno merilo uspešnosti škole sa internatom i pojedinačnog nastavnika ili vaspitača je podatak o broju njihovih učenika koji su upisani na fakultete ili njihova uspešna poslovna karijera. Svoj uspeh škola sa internatom meri parametrima uspešnosti karijere svojih učenika. Škole i internati navode i prestižnu opremu i nastavna sredstva kao jednu od garancija da će učenik biti uključen u sve tokove moderne tehnologije, osposobljen da radi bilo gde u svetu. Vanškolske aktivnosti su pokrivene velikim izborom sa pratećom opremom, što se pre svega odnosi na oblast sporta i umetnosti. U takvim prestižnim školama sa internatima su otvoreni i zatvoreni sportski tereni ili bazeni uobičajena stavka u navođenju sredstava i opreme, a sve je to praćeno odgovarajućim brojem trenera ili animatora kulture.

Četvrti faktor rejtinga škole sa internatom je mogućnost sticanja međunarodno priznatih diploma odnosno mogućnost da se njihov uspeh meri u međunarodnim razmerama. Tu posebno treba imati u vidu mogućnost sticanja Baccalaureate-a (I.B.), diploma. U bliskoj saradnji sa UNESCO, međunarodne škole su još 1962. godine razvile diplomu međunarodnog Baccalaureate-a (I.B.), kao završni ispit pod istim uslovima u svim zemljama sveta i priznatu širom sveta kao ulaz

na fakultet. U školi učenici su pripremani za ovaj ispit od desetog razreda. Oko 800 I.B. škola u skoro 100 zemalja sveta priprema preko 25.000 učenika godišnje za sticanje I.B. diplome, ili individualnih I.B. sertifikata. Svakako, da bi se uopšte dobila mogućnost obrazovanja za I.B. diplomu, potrebno je zadovoljiti vrlo precizne i oštre kriterijume kako programske tako i kriterijume opreme, kadrova itd. To podrazumeva, između ostalog, stručni kadar koji izvodi nastavu na najmanje dva jezika od kojih je obavezan engleski, standardna oprema, podrazumeva jedan učenik jedan kompjuter sa stalnom konekcijom na internet, obavezan međunarodni odnosno multinacionalni sastav učenika, a vodeće programsko načelo je vaspitanje za međunarodno razumevanje i toleranciju, prihvatanje nacionalne, verske i rasne različitosti kao poželjnu prednost u multikulturalnom okruženju i stalna razmena učenika kako bi jedan deo svog školovanja proveli u adekvatnoj školi u inostranstvu. U ovom delu svoje marketinške prezentacije škole sa internatima naglašavaju «edukaciju za budućnost» kao pripremu za svet koji se menja».

Peti faktor rejtinga su tzv. vannastavne aktivnosti odnosno ponuda škole sa internatom onih sadržaja koji uglavnom ispunjavaju tri funkcije: to je podrška bazičnom školskom programu, podrška i unapređenje interesovanju i hobiju učenika i treće je rekreacija. Karakterističan je i deo koji se odnosi na zadovoljavanje sportskih i umetničkih interesovanja, hobija i zabave. Učeniku se nudi ne samo da produbi interesovanja već da otkriva nova kao istraživanje svojih sposobnosti i mogućnosti. To se naročito odnosi na ponudu sportskih aktivnosti preko velikog broja sportskih klubova u dve ravni – za one sa iskustvom i za početnike. U nekim internatima je posebno data odredba da je bavljenje sportom ili rekreacijom obaveza, a na učeniku je da iz velike ponude napravi svoj izbor. Bavljenje sportom i rekreacijom se naslanja na onaj deo koncepta škole sa internatom u kome se kaže da će se celinom aktivnosti podržavati interesovanje i istraživanje mogućnosti, otkrivati svoje mogućnosti i sposobnosti, voditi učenika u pravcu sticanja saznanja o međusobnoj uslovljenosti odgovornosti pojedinaca u kolektivnoj igri, zajedničkog planiranja razvijanja tolerancije i poštovanja svoje u tuđe uspešnosti. Uvek se naglašava, a preko različitih oblika teži, razvijanju liderstva i odgovornosti. U većem broju internata, naročito u onima gde se naglašava razvijanje liderstva, učenici učestvuju u nekim oblicima konsultacija, planiranja i ponegde upravljanja u vannastavnim

aktivnostima, što se ostvaruje kao vođenje sportskih ekipa, dežurstvo, učešće u organizaciji ekskurzija. Postoje primeri planiranog rada učenika u humaniranim organizacijama, organizovana pomoć starima (učenik je napr. zadužen za kupovinu namirnica ili drugih običnih potrepština za neku porodicu u mestu dva puta nedeljno; moguć je rad učenika, od po nekoliko sati nedeljno, u internatskom kafiću, trafici, prodavnici, recepciji, muzičkom klubu, servisu, second-hand prodavnici, prikupljanju pomoći, ambulanti, rad sa učenicima koji imaju poteškoća u učenju i sl., a takav rad učenika se vrednuje, javno objavljuje i adekvatno nagrađuje.

Šesti faktor rejtinga škola sa internatom su cene školarine i internatskih usluga. Na primeru većeg broja internata se vidi da je cena internata veća od cene školarine. Na primeru nekih škola sa internatom se vidi da i kada je reč o državnoj školi, država sufinansira školarinu, ali ne i cenu internata. Razvijen sistem stipendija i kredita za uspešne je stalno prisutan, ali je karakteristično da je taj sistem vezan ugovorom. Upravo, škola i internat uvek naplaćuju pun iznos unapred, a lična je stvar učenika odnosno njegovog roditelja da li će on do te sume novca doći stipendijom, kreditom, sopstvenom zaradom ili zaradom roditelja. Učenici koji imaju više od 18 godina i žive u internatu tretiraju se kao samostalne, pravno i finansijski odgovorne osobe. Takav je učenik potpisnik finansijskog ugovora sa internatom, a njegov je problem kako će on finansirati svoje školovanje i boravak u internatu. Učeniku je pruženo više mogućnosti: tzv. pun pansion, dnevni pansion (samo ishrana i stručna pomoć bez spavanja u internatu), petodnevni pansion (vikendom je internat zatvoren), sedmodnevni pansion i slično, gde svaka kombinacija ima svoju cenu. Postoji i sistem smeštaja u porodici. U tom sistemu internat bira porodice uz nekoliko preduslova, a pre svega: u takvoj porodici mora biti dete istog pola i uzrasta kao i učenik koji dolazi u porodicu, a sama porodica prolazi rigoroznu proveru ukupnih uslova i odnosa koji u toj porodici vladaju. Interesantno je da u mnogim internatima postoji tzv. minimalni sadržaj, dakle paket usluga sa fiksiranom cenom. Učenik može tražiti i više od tog minimuma, a svaka stavka ima svoju cenu. Tako se u nekim internatima kao dodatni paket, sa cenom za svaku stavku, javlja upotreba muzičkih instrumenata i prostorije za vežbanje, zdravstvene usluge, parking prostor, dopunska ili specificirana (vegetarijanska ili dijetalna) ishrana van standardnog jelovnika, manja krevetnost soba za spavanje, upotreba frižidera, usluge vešernice, a

časovi koje vaspitači odnosno nastavnici drže kao časove dopunskog odnosno instruktivnog rada se posebno naplaćuju, kao i stalne i obavezne ekskurzije u inostranstvo. Svugde se naplaćuje oštećenje imovine internata, a naišli smo i na primer novčanog kažnjavanja učenika koji puše, s tim da tako prikupljen novac odlazi u dobrotvorne svrhe. Školarina i cena internata se naplaćuje unapred uz kamatu za svako zakašnjenje i otkaz ugovora zbog neblagovremenog plaćanja. Detalja o ovom finansijskom aspektu ima mnogo i većinom su opisani za one internate za koje je to karakteristično.

Ono što oblast finansiranja izdvaja, jeste činjenica da visoki troškovi internata koje plaća pojedinac, ne znače bilo koju vrstu privilegije koja bi se sticala visinom uplate. Sasvim je moguće da roditelj plaća sto hiljada maraka odnosno oko 50 hiljada eura godišnje za školarinu i internat, ali će sin ili ćerka biti udaljeni iz škole i internata već nakon prvi put ponovljenog prekršaja precizno opisanog i ugovorom definisanog kućnog reda internata.

Svaki internat ima precizno određen kućni red čije je poštovanje regulisano i posebnim ugovorom. Iz filozofije odnosno koncepta date škole sa internatom može se videti i očekivane odredbe kućnog reda koje u nekim slučajevima odaju utisak rigidnog, u nekim slučajevima vrlo liberalnog odnosa. Iz opisa ili navedenih odredaba moguće je pratiti dva usmerenja: jedno koje se zasniva na opisu zabrana i drugo koje se zasniva na opisu poželjnog i dopuštenog. Veći broj škola sa internatima ima odredbu o obaveznoj uniformi, obaveznom markiranju i izgledu odeće, obliku frizure, nošenju nakita i slično.

Do punoletstva za učenika odgovoran je roditelj i ta uloga je veoma naglašena. Saradnja roditelja i internata nije samo podrazumevajuća već precizno uređena. Učenik ne može dobiti izlaz iz kompleksa internata bilo kojim danom i povodom ukoliko to prethodno, 24 časa, nije sa direktorom internata ugovorio njegov roditelj. Postoji obaveza i one osobe kod koje učenik odlazi da se blagovremeno javi i potvrdi gde će učenik biti, sa kim, koliko vremena i da navede saobraćajno sredstvo koje će koristiti pri odlasku i pri povratku. Prilikom odlaska kući vikendom, učenik je obavezan da u pisanoj formi saopšti tačno vreme i saobraćajno sredstvo kojim će putovati u odlasku i povratku, a roditelj je ugovorno striktno obavezan da se javi internatu i saopšti da je dete stiglo na određenu destinaciju. Kontakt roditelja i internata je izričita ugovorna obaveza prvo roditelja, a tek potom i internata.

Prijemu učenika u školu i internat uvek i obavezno prethodi pojedinačan razgovor roditelja i članova vaspitačkog tima, preporuka dva nastavnika iz prethodne škole i zajedničko "planiranje karijere" za učenika. Praćenje napredovanja učenika je stalno, , a individualni razgovori sa učenikom najčešće su planirani kao stalna aktivnost najmanje jednom u dve nedelje. U najvećem broju slučajeva odnos broja vaspitača, stručnih saradnika (psiholozi, sociolozi, animatori kulture, sportski treneri) i učenika je 1:7.

Namera je autora ove knjige da ukažu na karakteristične primere iskustva obrazovne filozofije i organizacije internata u drugim zemljama. Do podataka smo dolazili preko internet sajtova i traženjem podataka od samih škola sa internatima. Od preko tri hiljade dostupnih sajtova izabrali smo 30 internata iz 17 zemalja za koje smo procenili da mogu biti interesantni pre svega za vaspitače i direktore domova, a i širu stručnu javnost. Osnovni kriterijum izbora je: različitost obrazovne filozofije (što je u našoj terminologiji najbliže "programu vaspitnog rada"), organizacija rada viđena preko pravila kućnog reda, sredstva i oprema. Unutar ovog kriterijuma, izborom su obuhvaćeni internati: državni, privatni, međunarodni; samo za dečake, samo za devojke, mešoviti; mono i multikonfesionalni, sa punim pansionom i dnevnim boravkom, kapaciteta od 20 do 400 učenika, koji obuhvataju uzrast od 8 do 19 godina, specijalizovani samo za učenike, ili i za učenike i studente, otvorene za sve građane ili samo za određenu kategoriju korisnika prema statusu roditelja, itd.

Autori će svoj rad smatrati korisnim ukoliko vaspitači, stručni saradnici ili direktori domova učenika u ovoj knjizi naiđu u opisanom inostranom iskustvu na ideju koja će uticati na preispitivanje i upoređenje sa sopstvenim iskustvom u vaspitnom radu i kvalitetno poboljšanje rada u domovima učenika kod nas.

Dr Jakov Kišjuhas

John Woolman School

John Woolman School
13075 Woolman Lane
Nevada City, CA 95959
USA

John Woolman School je mešovita, pripremna škola za fakultet, sa potpunim i dnevnim pansionom. Osnovana je 1963. godine od strane Religioznog Udruženja Prijatelja ("Quakers"). Prostire se na površini od 230 jutara, blizu je starih gradova Grass Valley i Nevada City na obroncima planina Sierra Nevada u Kaliforniji (SAD).

Smeštena blizu zadivljujućeg Tahoe nacionalnog parka i divlje i prelepe reke Južna Yuba, škola sa internatom je 15 milja severoistočno od San Franciska i 90 milja zapadno od Renoa u Nevadi. U ovom prelepom okruženju, John Woolman School je posvećena akademskom uspehu kao i podršci duhovnom i ličnom uzdizanju.

John Woolman (1720-1772) je bio lider među prvim američkim "Quaker"-ima. Bio je opisan kao jedan od osnivača "Quaker"-a, možda najpoznatiji po njegovom stavu protiv ropstva. Njegovim zalaganjem, "Quakers"-i u Americi su odricali ropstvo još od doba američke revolucije.

Zajednica

John Woolman School je osnovana da pruži priliku mladim ljudima da savladaju program pripreme za fakultet unutar konteksta brižne zajednice.

Zajednica u John Woolman-u je grupa mladih i odraslih koji žive, uče i rade zajedno na mestu mira i lepote. Uprkos svom ruralnom okruženju i neformalnom sadržaju, škola je oduvek bila otvoreno usmerena prema pripremanju za fakultet.

Živeti u takvoj zajednici predstavlja zajedničko izlaženje u susret potrebama drugih: uzgoj i priprema hrane, čišćenje i održavanje objekata i zemljišta; sečenje drva za grejanje. Kako članovi